

Πληροφοριακά Συστήματα & Περιβάλλον

Ενότητα 7: Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

Παναγιώτης Λεφάκης
Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Εισαγωγή στα Συστήματα Λήψης Αποφάσεων
  - i. Γενικά
  - ii. Τα Σ.Υπ.Λ.Α. στην Δασοπονία
  - iii. Τύποι αποφάσεων
  - iv. Διαφορές M.I.S. και D.S.S.
  - v. Ορισμοί και σκοπός
  - vi. Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των Σ.Υπ.Λ.Α.
2. Συστατικά Συστημάτων Λήψης Αποφάσεων
  - i. Γενικά
  - ii. Σχηματική παρουσίαση ενός Σ.Υπ.Λ.Α.
  - iii. Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων
  - iv. Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

- v. Υποσύστημα διαχείρισης γνώσης
  - vi. Υποσύστημα διαχείρισης επικοινωνίας χρήστη
3. Κατηγορίες και ανάπτυξη Συστήματος Λήψης Αποφάσεων
- i. Χρήστης
  - ii. Υλικό
  - iii. Κατηγορίες Σ.Υπ.Λ.Α.
  - iv. Ανάπτυξη Σ.Υπ.Λ.Α.
  - v. Παράδειγμα
  - vi. Είσοδος δεδομένων

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή στα Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

Γενικά

- Τα Συστήματα Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων (Σ.Υπ.Λ.Α.) αποτελούν μια εξέλιξη των Συστημάτων Διαχείρισης Πληροφοριών, προσφέροντας μεγαλύτερη ανεξαρτησία στη χρήση των πληροφοριών.
- Τα Σ.Υπ.Λ.Α. είναι ένα αλληλεπιδραστικό σύστημα που βοηθά στη λήψη αποφάσεων, μετά από ακατέργαστα δεδομένα, γνώση, κλπ.

Τα Σ.Υπ.Λ.Α. στην Δασοπονία 1/2

Επιμέρους τομείς εφαρμογών:

- Προστασία περιβάλλοντος
- Διαχείριση και εκμετάλλευση δασών
- Βελτίωση και επέκταση
- Απογραφή δασών – δασικών εκτάσεων (ιδιοκτησιακό πρόβλημα)
- Δασοπονία περιβάλλοντος
- Οργάνωση Δασικής Υπηρεσίας
- Προγραμματισμός και βιώσιμη ανάπτυξη

Τα Σ.Υπ.Λ.Α. στην Δασοπονία 2/2

- Ιδιαιτερότητες:
  - Δραστηριότητες που έχουν μεγάλους χρόνους εφαρμογής (παραγωγή, αναψυχή, κλπ.)
  - Δραστηριότητες άμεσης επέμβασης – ελάχιστος χρόνος (πυρκαγιές, προσβολές, λαθρο - ...)
- Αναμενόμενα οφέλη:
  - Δυνατότητα ανάλυσης και δημιουργίας σεναρίων
    - Για εκπαίδευση
    - Για βελτιστοποίηση του αποτελέσματος

Τύποι αποφάσεων 1/3

Οι τύποι αποφάσεων είναι οι εξής:

- Αποφάσεις στρατηγικού σχεδιασμού
  - Σχετίζονται με την επιλογή υψηλού επιπέδου πολιτικών και στόχων για την κατανομή των πόρων.
- Αποφάσεις ελέγχου διαχείρισης
  - Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας στην απόκτηση και χρήση των πόρων.
- Αποφάσεις επιχειρησιακού ελέγχου
  - Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας κατά την εκτέλεση των εργασιών.

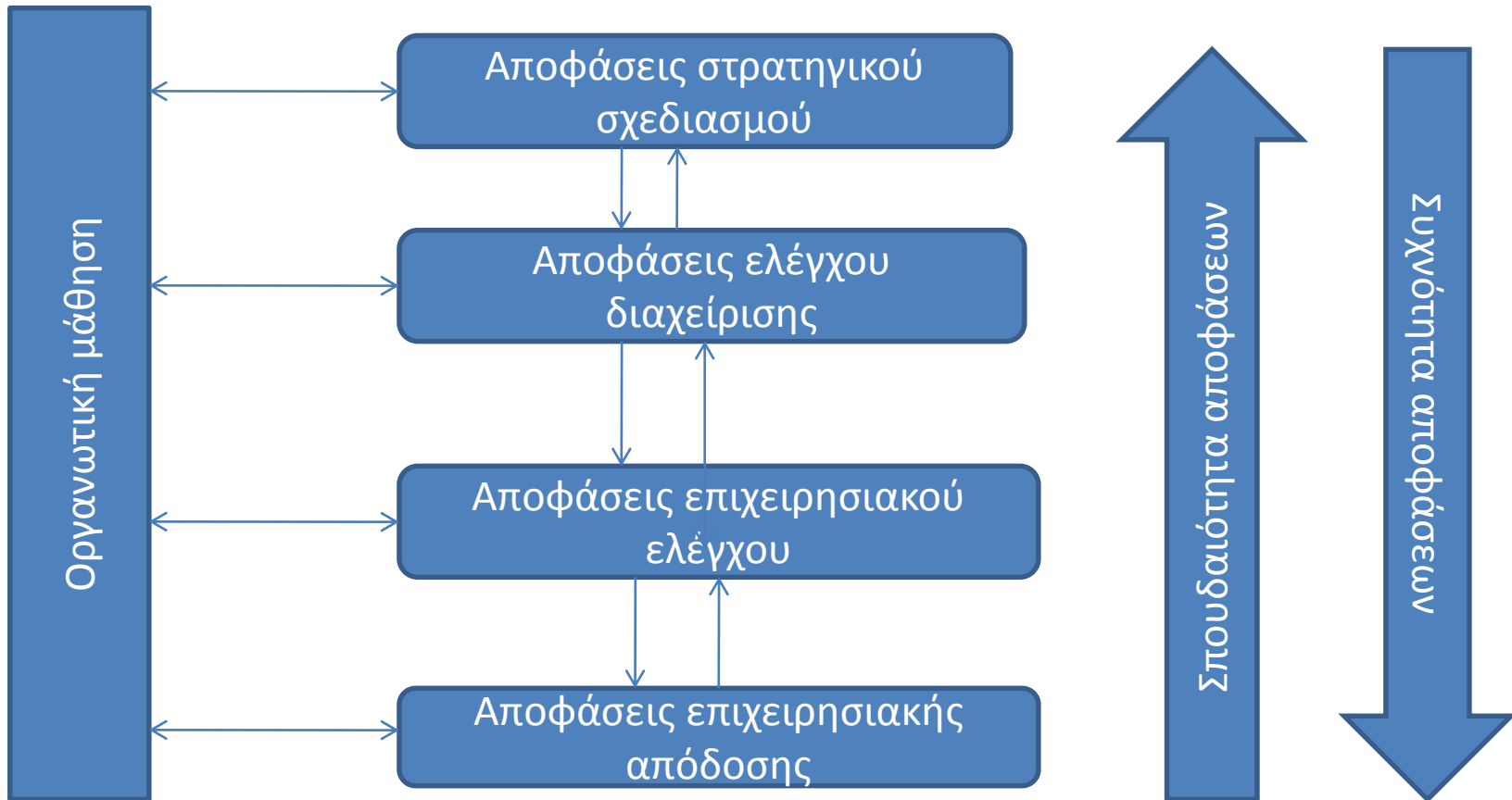
Τύποι αποφάσεων 2/3

- Αποφάσεις επιχειρησιακής απόδοσης
  - Ημερήσιες αποφάσεις κατά την εκτέλεση των εργασιών.

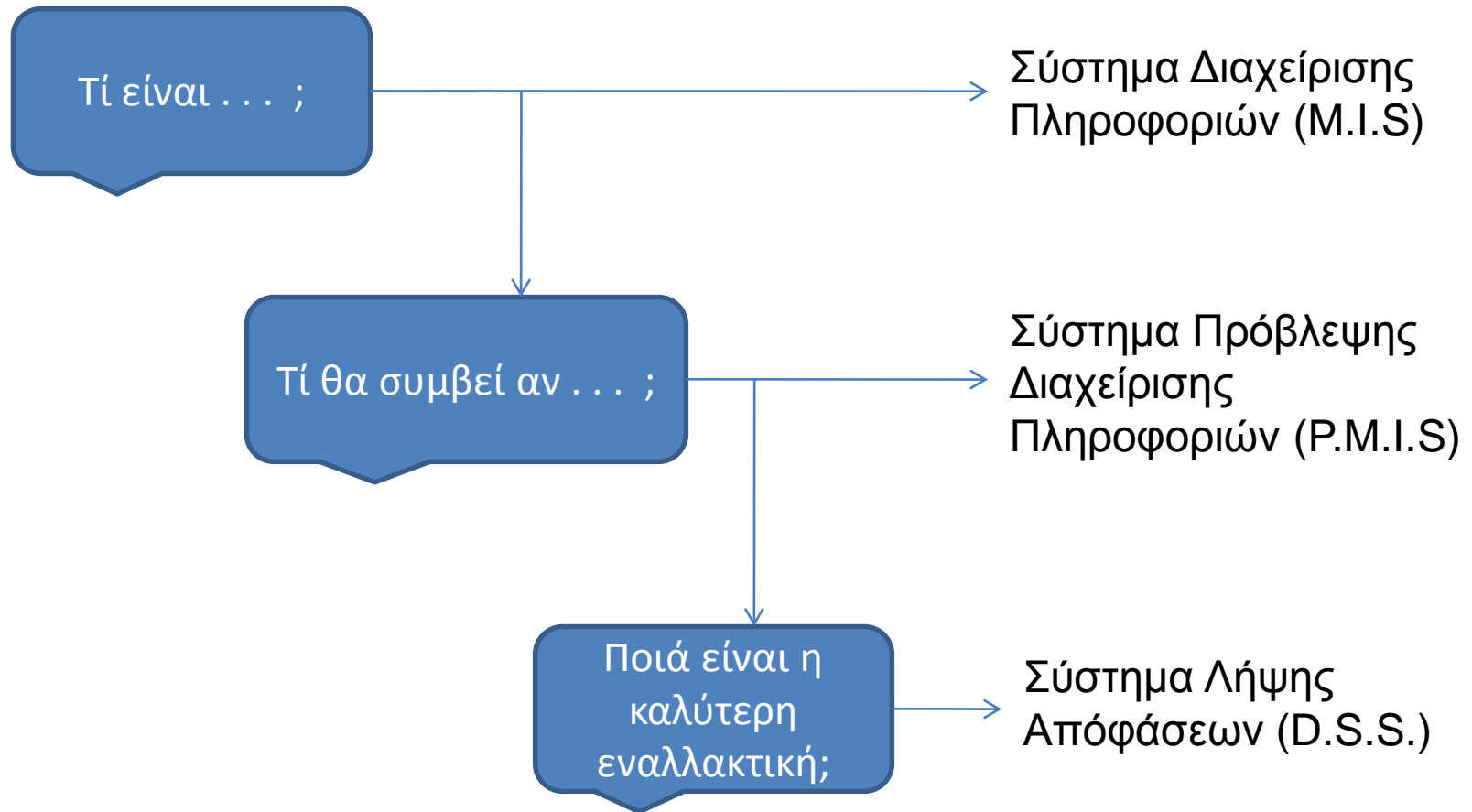
Τύποι αποφάσεων 3/3

Σχήμα 1. Τύποι αποφάσεων

Διαφορές M.I.S. και D.S.S.

Σχήμα 2. Διαφορές M.I.S. Και D.S.S.

Ορισμοί και σκοπός 1/3

- Ο σκοπός των Σ.Υπ.Λ.Α. είναι η **παροχή βοήθειας** και **όχι** η υποκατάσταση της γνώσης και της εμπειρίας.
- Δημιουργούνται με τη χρήση Η/Υ, έχουν **διαδραστικό περιβάλλον εργασίας** και δυνατότητα **δημιουργίας γραφημάτων**.
- Σ.Υπ.Λ.Α. είναι σύστημα βασιζόμενο σε **μοντελοποιημένες διαδικασίες** για την επεξεργασία των δεδομένων και γνώσεων.

Ορισμοί και σκοπός 2/3

- Σ.Υπ.Λ.Α. είναι διευρυμένο σύστημα που είναι ικανό να υποστηρίξει εξειδικευμένες αναλύσεις και μοντελοποίηση αποφάσεων, τα οποία είναι προσανατολισμένα σε μελλοντικό σχεδιασμό και θα χρησιμοποιούνται σε ακανόνιστα και τυχαία διαστήματα.

Ορισμοί και σκοπός 3/3

Σ.Υπ.Λ.Α. είναι υπολογιστικό σύστημα που αποτελείται από τρία αλληλεπιδρώντα τμήματα:

- **Γλωσσικό τμήμα** (επικοινωνία χρήστη και τμημάτων του Σ.Υπ.Λ.Α.)
- **Τμήμα γνώσης** (δεδομένα και διαδικασίες που χρησιμοποιούνται)
- **Τμήμα επεξεργασίας** (μηχανισμός σύνδεσης των δύο προηγούμενων, με δυνατότητες επίλυσης των προβλημάτων)

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των Σ.Υπ.Λ.Α. 1/3

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των Σ.Υπ.Λ.Α.:

- Παρέχουν βοήθεια στη λήψη αποφάσεων λαμβάνοντας υπόψη την **ανθρώπινη κρίση** και την **υπολογιστική δύναμη**.
- Παρέχουν βοήθεια σε διάφορα επίπεδα **διαχείρισης**.
- Παρέχουν βοήθεια σε **ατομικό** αλλά και σε **συλλογικό επίπεδο**.
- Παρέχουν βοήθεια σε **αλληλεξαρτώμενες**, αλλά και σε **διαδοχικές αποφάσεις**.

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των Σ.Υπ.Λ.Α. 2/3

- Καλύπτουν όλες τις φάσεις στη λήψη αποφάσεων.
- Υποστηρίζουν διάφορες μεθοδολογίες.
- Έχουν μεγάλες δυνατότητες προσαρμογής.
- Είναι φιλικά προς το χρήστη, με κατανοητό περιβάλλον επικοινωνίας.
- Βασική επιδίωξη είναι η βελτίωση της **αποτελεσματικότητας** (ακρίβεια, ποιότητα, κλπ.) και **όχι** της αποδοτικότητας (κόστος, κλπ.).

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των Σ.Υπ.Λ.Α. 3/3

- Ο υπεύθυνος του συστήματος έχει τον πλήρη έλεγχο σε όλα τα στάδια διαδικασίας.
- Οι τελικοί χρήστες **μπορεί** να έχουν δυνατότητα παρέμβασης.
- Δίνεται η δυνατότητα πειραματισμού με τη δημιουργία υποθετικών σεναρίων και αντιδράσεων.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Συστατικά μέρη Συστημάτων Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων

Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

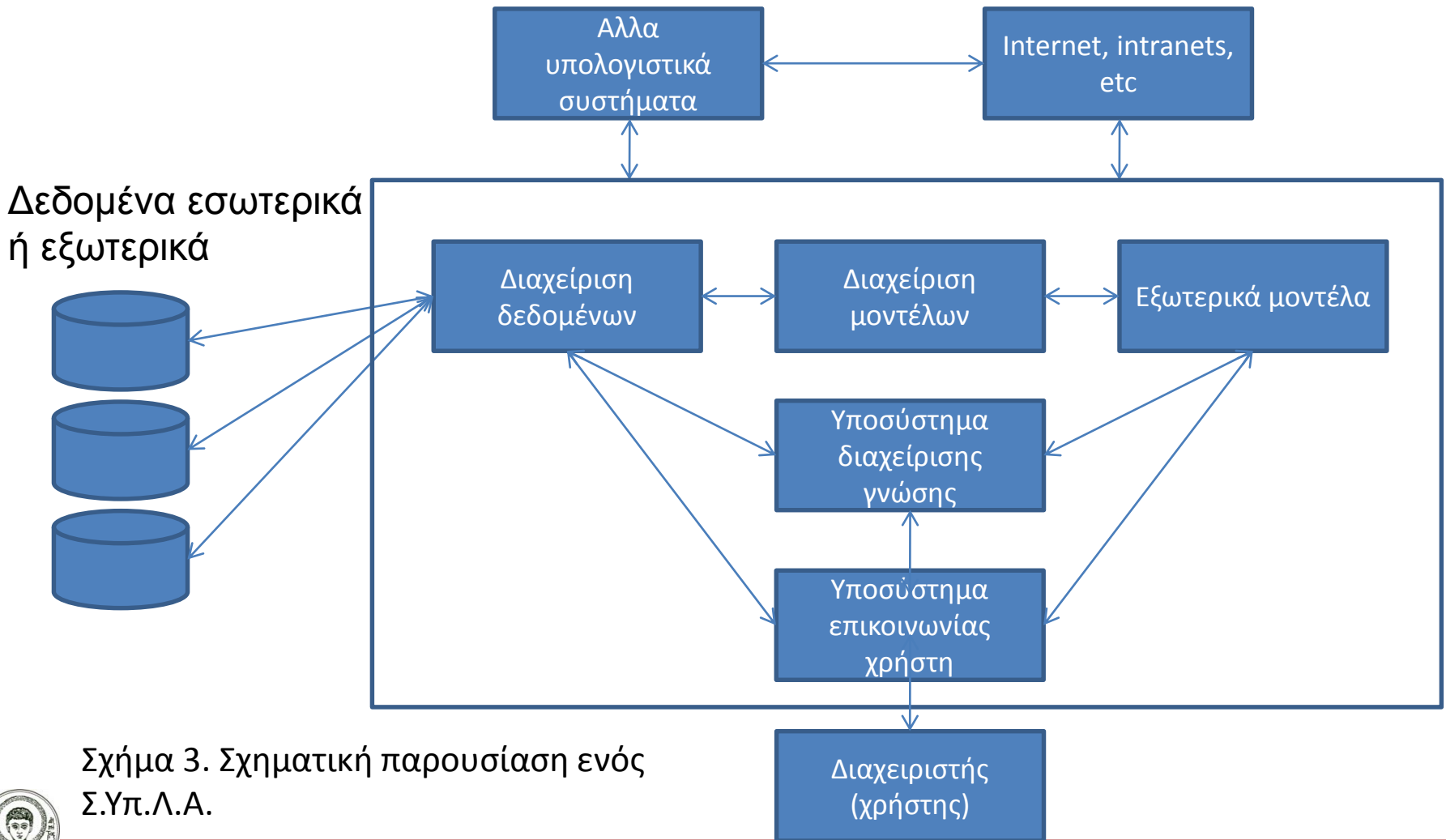
Γενικά

Τα συστατικά μέρη ενός Σ.Υπ.Λ.Α. είναι τα εξής:

- **Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων (Data Management Subsystem)**
- **Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων (Model Management Subsystem)**
- **Υποσύστημα γνώσης (Knowledge Subsystem)**
- **Υποσύστημα επικοινωνίας με το χρήστη (User Interface Subsystem)**

Σχηματική παρουσίαση ενός Σ.Υπ.Λ.Α.

Σχήμα 3. Σχηματική παρουσίαση ενός Σ.Υπ.Λ.Α.

Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων

1/2

Το Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων αποτελείται από:

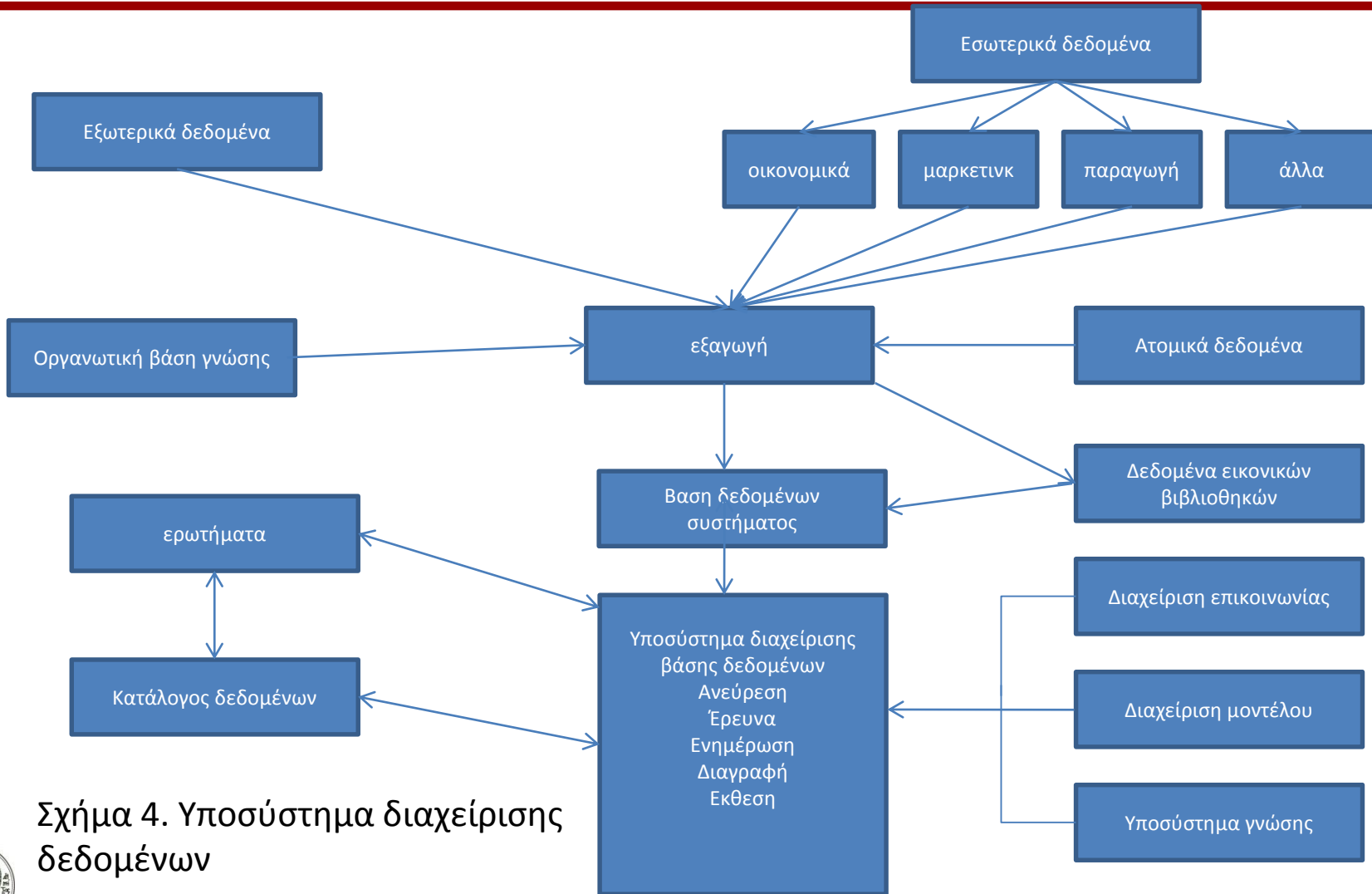
- **Βάση Δεδομένων** (εσωτερικών ή εξωτερικών)
- **Διαχειριστή Βάσης Δεδομένων** (για τη δημιουργία, προσπέλαση, ενημέρωση, κλπ.)
- **Κατάλογο δεδομένων** (πληροφορίες για όλα τα δεδομένα, απάντηση ερωτημάτων, κλπ.)
- **Μηχανή ερωτημάτων** (εύρεση και προσπέλαση δεδομένων)

Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων

2/2

Σχήμα 4. Υποσύστημα διαχείρισης δεδομένων

Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων

1/3

Το Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων αποτελείται από:

- **Βάση μοντέλων** (εξειδικευμένα μοντέλα απαραίτητα για τη λειτουργία:
  - Στρατηγικά
  - Τακτικά
  - Επιχειρησιακά
  - Αναλυτικά
- **Διαχειριστή βάσης μοντέλων** (δημιουργία και επικοινωνία μεταξύ των μοντέλων)

Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων

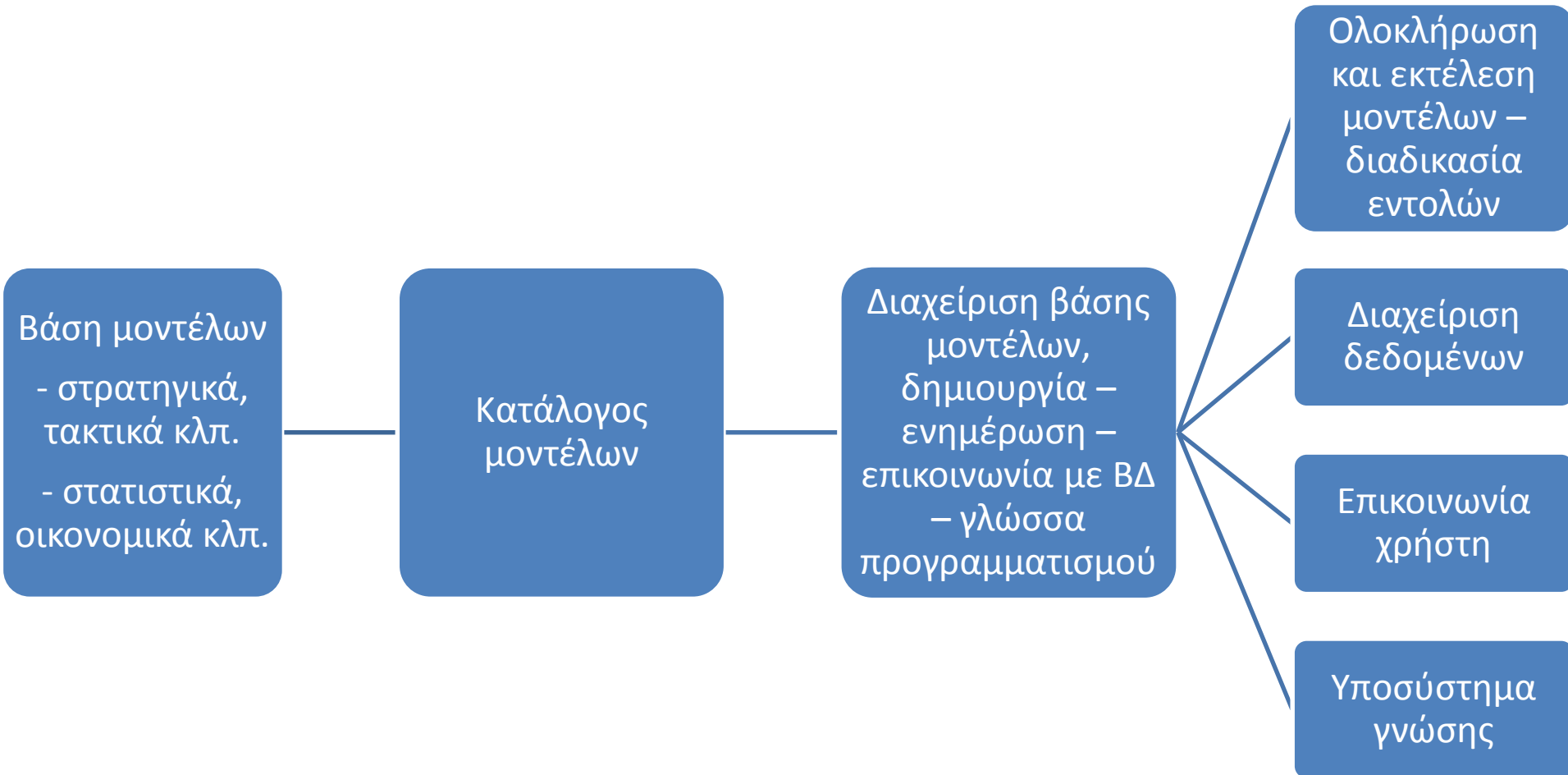
2/3

- **Γλώσσα μοντελοποίησης** (C++, Java, κλπ.)
- **Κατάλογο μοντέλων** (πληροφορίες για τα μοντέλα, διαθεσιμότητα, κλπ.)
- **Επεξεργαστή μοντέλων, εντολών και ολοκλήρωσης** (εκτέλεση, μεταφορά αποτελεσμάτων μεταξύ μοντέλων, κλπ.)

Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων

3/3

Σχήμα 5. Υποσύστημα διαχείρισης μοντέλων

Υποσύστημα διαχείρισης γνώσης

- Η πολυπλοκότητα δομημένων ή ημιδομημένων προβλημάτων απαιτεί **εξειδίκευση**.
- Απαραίτητη η ενσωμάτωση του **υποσυστήματος γνώσης**.
- Ενσωματώνει τη **γνώση των ειδικών** για βελτίωση του αποτελέσματος.
- Ανάλογα με την πολυπλοκότητα μπορεί να υπάρχουν **περισσότερα** τέτοια υποσυστήματα.
- Ευφυές Σύστημα Λήψης Αποφάσεων.

Υποσύστημα επικοινωνίας χρήστη

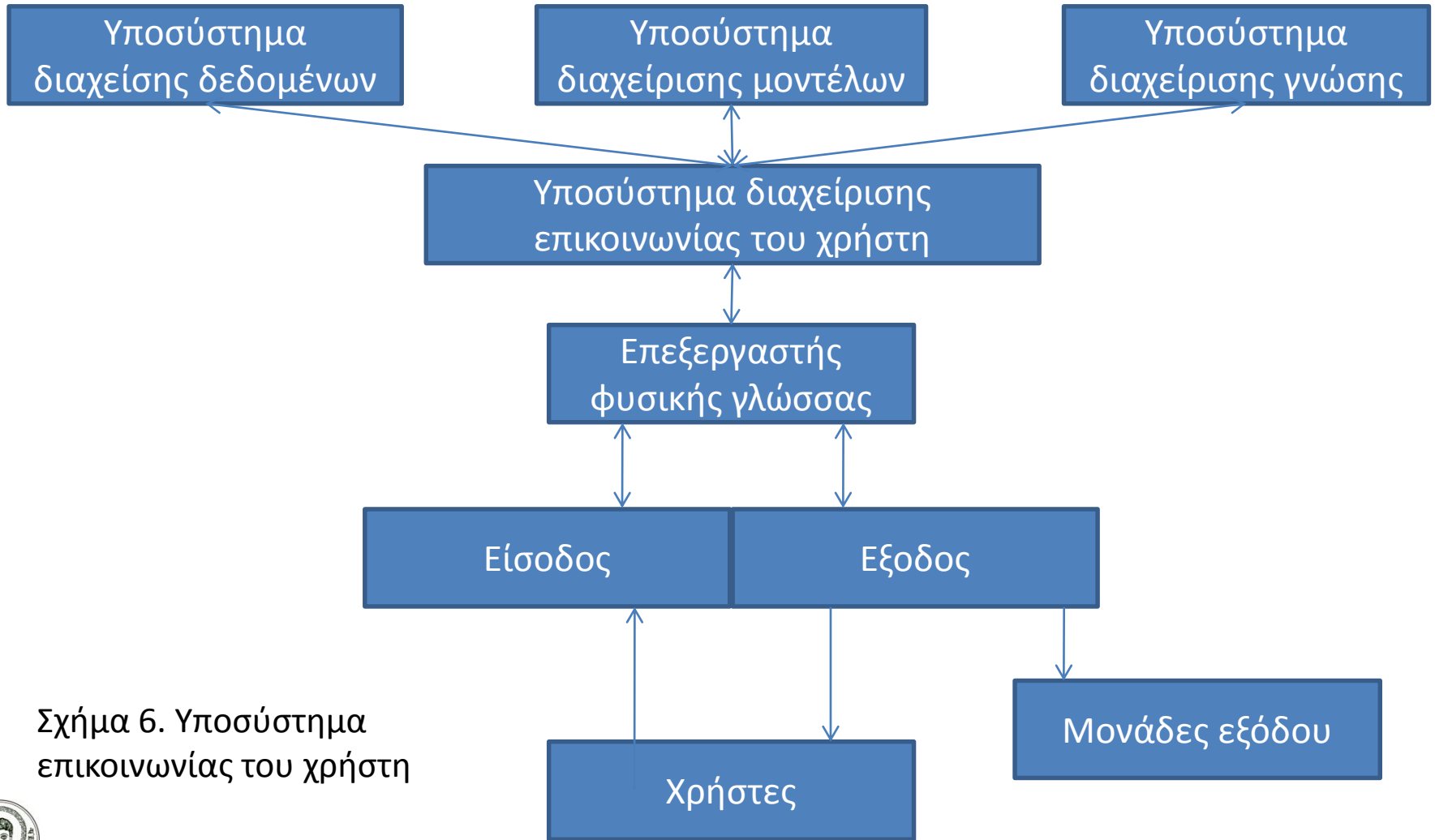
1/2

- Περιλαμβάνει κάθε μορφής επικοινωνία του χρήστη με το Σ.Υπ.Λ.Α.
- Η σωστή σχεδίαση καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη σωστή λειτουργία του συστήματος.
- Είναι το μόνο υποσύστημα με το οποίο έρχεται σε άμεση επαφή ο χρήστης.
- Τελευταία εξέλιξη είναι η χρησιμοποίηση web browsers.

Υποσύστημα επικοινωνίας χρήστη

2/2

Σχήμα 6. Υποσύστημα επικοινωνίας του χρήστη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Κατηγορίες και ανάπτυξη Συστήματος Υποστήριξης Λήψης Αποφάσεων

Συστήματα Λήψης Αποφάσεων

Χρήστης

- Λήπτης της απόφασης
- Μοναδικός ή ομάδα χρηστών
- Ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, την εμπειρία, την ικανότητα, κλπ.

Υλικό

- Επιλογή του υλικού κατά την φάση της σχεδίασης
- Λειτουργία σε διάφορες πλατφόρμες
- Λειτουργία τοπική ή δικτυακή

Κατηγορίες Σ.Υπ.Λ.Α.

Οι κατηγορίες των Σ.Υπ.Λ.Α. είναι οι εξής:

- Προσανατολισμένα σε **κείμενο**
- Προσανατολισμένα σε **Βάσεις Δεδομένων**
- Προσανατολισμένα σε **λογιστικά φύλλα**
- Προσανατολισμένα στην **επίλυση**
- Προσανατολισμένα στους **κανόνες**

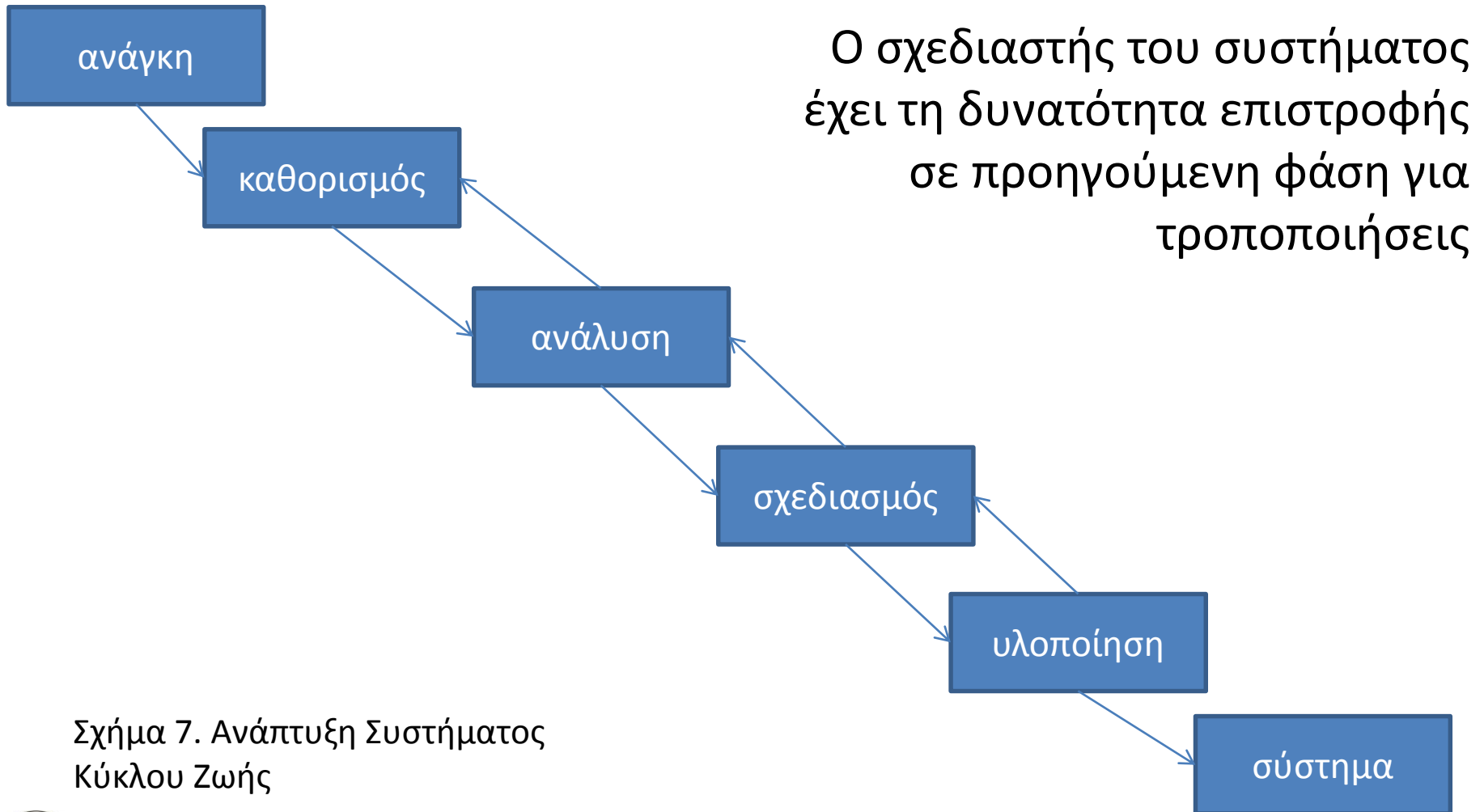

Ανάπτυξη Σ.Υπ.Λ.Α. 1/2

- Η ανάπτυξη ενός Σ.Υπ.Λ.Α. είναι μια πολύπλοκη διαδικασία, αφού αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα (υλικό, λογισμικό, χρήστες, κλπ.).
- Τεχνική: «Ανάπτυξη Συστήματος Κύκλου Ζωής (System Development Life Cycle – SDLC)» ως εξής:
  - Καθορισμός ανάγκης για την ανάπτυξη του συστήματος
  - Φάσεις:
    - Φάση καθορισμού προτεραιοτήτων
    - Φάση ανάλυσης
    - Φάση σχεδιασμού
    - Φάση υλοποίησης

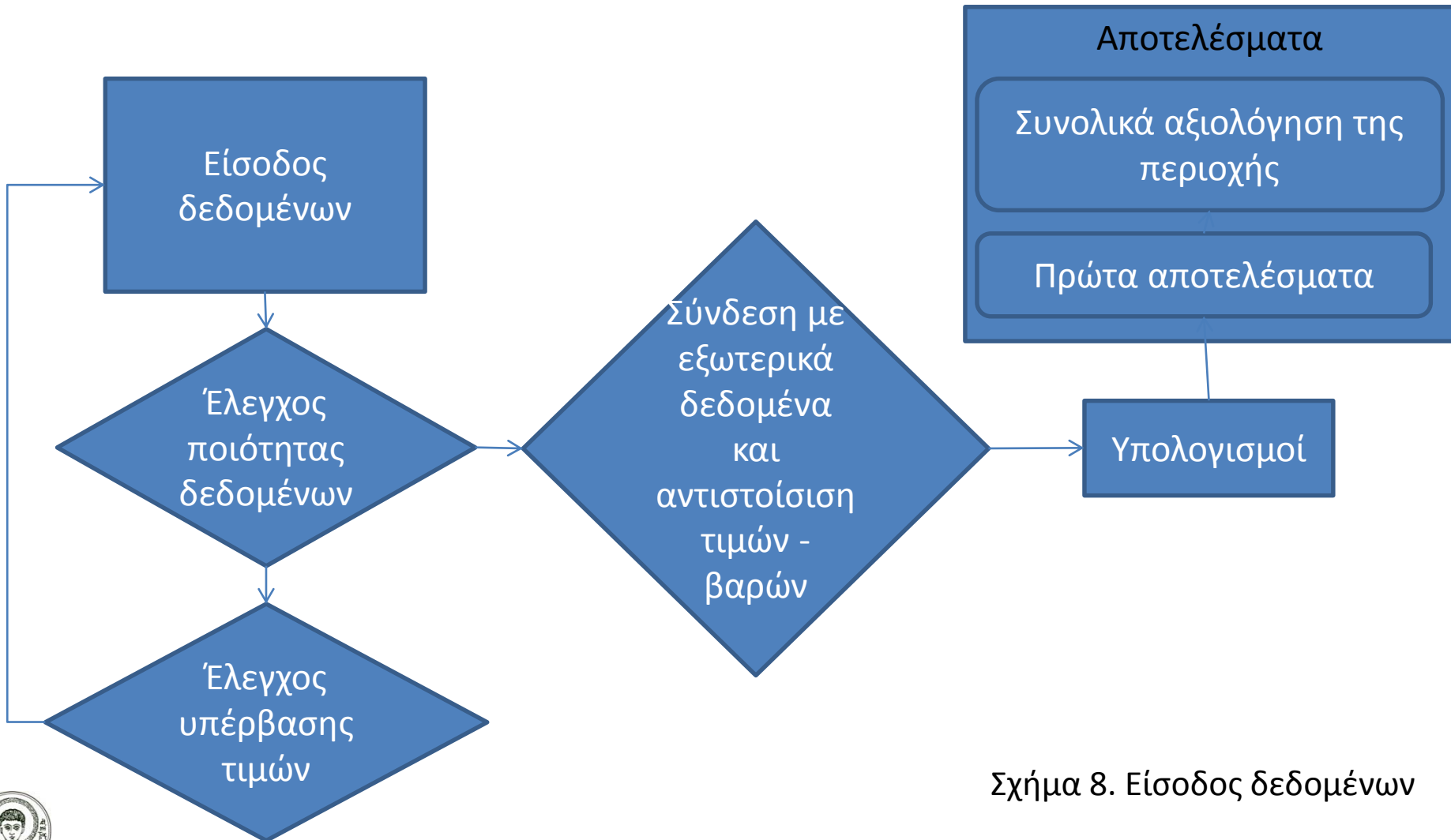
Ανάπτυξη Σ.Υπ.Λ.Α. 2/2

Σχήμα 7. Ανάπτυξη Συστήματος Κύκλου Ζωής

Παράδειγμα

Σχήμα 8. Είσοδος δεδομένων

Είσοδος δεδομένων

Επιλογή
χάρτη

Εδαφολογικά

- Τιμές pH
- Υγρασία εδάφους
- Θρεπτικά στοιχεία
- Τύπος εδάφους

Τοπογραφικά

- Έκθεση περιοχής
- Ανάγλυφο

Μετεωρολογικά

- Μέση μηνιαία θερμοκρασία
- Μέση ετήσια θερμοκρασία
- Μέσο μηνιαίο ύψος βροχής
- Μέσο ετήσιο ύψος βροχής

Βιολογικά

- Τιμές θρεπτικών στοιχείων
- Επιλογή υψομέτρου

Γενικά

- Ηλικία μητρικής συστάδας
- Εποχή πυρκαγιάς
- Συχνότητα πυρκαγιών, κ.λπ.

Σχήμα 9. Είσοδος δεδομένων

Βιβλιογραφία 1/3

- Βασιλακόπουλος, Γ., Β. Χρυσικόπουλος (1990). Πληροφοριακά Συστήματα Διοίκησης. Εκδόσεις Σταμούλης.
- Ιοαννου, Κ., Ρ.Λefakis, L.Iliadis (2008). The role of DSS in modern forestry. Proceedings of 4th International Conference Information and Communication Technologies in Bio and Earth Sciences. Athens. Greece, pp. 406-412
- Ιοαννου, Κ., D. Birbilis, Ρ. Lefakis (2009). A pilot prototype DSS for recognition of Greek forest species. International Journal of operational research vol. 9, pp 141 – 152.
- Ιοαννου, Κ., D. Birbilis, Ρ. Lefakis (2011). A method for predicting the possibility of ring shake appearance on standing chestnut trees (*Castanea sativa*). Journal of Environmental Protection and Ecology, vol 12(1), pp 295 – 304.

Βιβλιογραφία 2/3

- Ioannou, K., P. Lefakis, G, Arabatzis (2011). Development of a DSS for the study of an area after the occurrence of forest fire. *International Journal of Sustainable Society*, vol 3(1), pp. 5 – 32.
- Kersten, G.E., Z. Mikolajuk, A. Yeh (2000). *Decision Support Systems for Sustainable Development*. IDRC & Kluwer Academic Publishers.
- Panitsidis, K., P. Lefakis (2011). Design and development of an innovative information system application to present “Natura 2000”. *Proceedings of 5th International Conference of Information and Communication Technologies in Agriculture, Food and Environment*. Skiathos. Greece, pp.241-250

Βιβλιογραφία 3/3

- Sage, A.P. (1991). Decision Support Systems Engineering. Wiley Interscience. USA.
- Tasoulas, E., Z. Andreopoulou, P. Lefakis (2011). Decision support systems in environmental governance : the case of forest management in Greece. Proceedings of 5th International Conference of Information and Communication Technologies in Agriculture, Food and Environment. Skiathos. Greece, pp. 591-600
- Zwass, V. (1998). Information Systems. McGraw-Hill International Editions.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Χριστιάνα Κολιούσκα

Θεσσαλονίκη, 11/9/2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

